

SINTEZA RECOMANDĂRILOR

**la proiectul de hotărâre al Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru
Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
privind identificarea și analiza detaliată a pieței de furnizare cu ridicata a unor
segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la
dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată și desemnarea
S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe această piață**

Perioada de consultare a proiectului de hotărâre al Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) privind desemnarea S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe piața furnizării cu ridicata a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată precum și a proiectului de identificare și analiză detaliată a pieței date, publicate pe pagina de Internet a ANRCETI la data de 05 iulie 2011, a expirat la data de 01 august 2011.

Proiectul supus consultării publice a cuprins următorul set de documente:

- Proiectul de hotărâri al Consiliului de Administrație privind desemnarea S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe piața furnizării cu ridicata a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată;
- Proiectul de identificare și analiză detaliată a pieței furnizării cu ridicata a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată;

În adresa Agenției au parvenit comentarii și recomandări doar din partea S.A. „Moldtelecom”.

Comentariile și propunerile S.A. „Moldtelecom” la identificarea și analiza detaliată a pieței furnizării cu ridicata a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacitate închiriată sau rezervată

1. Solicităm explicația Agenției referitor la sensul termenului „rezervată” din p.1 al proiectului de Hotărâre.

Comentariile ANRCETI

Termenul „rezervată” este utilizat în sensul că o anumită capacitate a rețelei de transport este alocată furnizorului-client în totalitate, fără ca această capacitate (linie închiriată) să fie partajată de client cu alți clienți sau servicii de-ale furnizorului ce oferă serviciile de linii închiriate.

2. În conformitate cu practicile Uniunii Europene, piața furnizării unor segmente-trunchi de linii închiriate poate fi definită în baza următoarelor definiții: Linii închiriate înseamnă „totalitatea echipamentelor de comunicații electronice care oferă capacitatea de transmisie transparentă între punctele de acces la rețea, dar care nu includ funcții de comutare care să poată fi controlate de către utilizator.” Astfel, este necesară explicație adițională pe bază de exemplu.

În armonie cu această definiție ANRCETI consideră drept linii închiriate toate echipamentele de comunicații electronice care furnizează capacități de transmitere transparente (adică transmiterea informației se realizează fără vreo modificare a formei sau a conținutului (de exemplu numărul de erori detectate/corectate, comutare) între

două puncte și care nu includ comutarea sau funcția de rutare care pot fi controlate de către cumpărător, solicităm explicarea raționamentului în cazul unui exemplu concret, așa ca - furnizarea capacității de 1Gbit/s între doua puncte, care la rândul său este organizat pe baza echipamentelor MPLS/DWDM/MPLS, se considera transparent sau nu?

Comentariile ANRCETI

Pentru a evita orice neînțelegere, ANRCETI a exclus sintagma de transparență, care, de altfel, este utilizat cu sensul, că comunicațiile transmise prin intermediul segmentului de linie închiriată străbat acest segment fără o careva prelucrare sau gestionare de către furnizorul ce oferă serviciul.

3. Menționăm că tehnologiile specificate în p.2 al proiectului diferă de tehnologiile prevăzute în Hotărîrea CA nr.85 din 28 aprilie 2009 privind definirea listei piețelor relevante de rețele și/sau servicii de comunicații electronice. În același timp, nu este clar după care criteriu se stabilește tehnologiile care fac parte din piața relevantă. Din aceste considerente, propunem modificarea în acest punct a exemplificării MPLS, SDH, Ethernet și WDM cu sintagma „în limitele tehnologiilor disponibile”.

Comentariile ANRCETI

ANRCETI a analizat tehnologiile ce sunt potențiali substituenți pentru produsul focal reieșind din acele tehnologii de capacități-trunchi constatate în rețelele furnizorilor, inclusiv dacă acestea sunt doar autofurnizate pentru necesitățile proprii, și care pot servi la furnizarea de linii închiriate în cazul unui potențial SSNIP. Moldtelecom nu a adus careva argumentări privind lărgirea acestei liste identificate și nici argumentări că acestea nu pot să înlocuiască produsul focal. Prin urmare concluziile ANRCETI nu s-au schimbat.

4. Considerăm oportun modificarea în p.3 al proiectului a sintagmei „teritoriul național” cu „teritoriul controlat de autoritățile naționale”.

Comentariile ANRCETI

Propunerea nu se acceptă din lipsa temeiurilor legale de a considera că reglementarea dată nu ar avea efect juridic pe întreg teritoriul național.

5. Agenția a operat în p.2.6.2 al Analizei cu date incorecte, și anume, S.A.”Moldtelecom” în anul 2010 nu a furnizat 13 segmente de linii închiriate-trunchi.

Comentariile ANRCETI

Conform informației prezentate de S.A. „Moldtelecom”, în raportul privind liniile închiriate solicitat de ANRCETI, acesta a furnizat 13 segmente-trunchi de linii închiriate interlocalități și 11 segmente-trunchi locale. Agenția este de acord cu afirmația Moldtelecom și, în acest context, a redactat Analiza la acest compartiment.

Menționăm că aceste redactări nu modifică de esență situația constatată și, drept urmare, nu au ca efect modificarea concluziei că S.A. „Moldtelecom” deține o cotă de piață de 100% în funcție de circuitele de segmente-trunchi închiriate. Prin urmare nu este afectată nici

concluzia că Moldtelecom este unicul furnizor de pe piața dată care închiriază segmente-trunchi altor furnizori.

6. Solicităm răspuns la întrebările: cum a fost calculată cota de piață a segmentelor trunchi din p.2.6.2 și care sunt datele analizate ale celorlalți operatori de pe piață.

Comentariile ANRCETI

În scopul efectuării analizei de identificare și analizei detaliate a pieței furnizării cu ridicata a unor segmente-trunchi de linii închiriate Agenția a elaborat un Raport privind liniile închiriate. La solicitarea Agenției furnizorii de comunicații electronice au prezentat date ce țin de serviciile de linii închiriate conform raportului menționat mai sus. Respectiv cota de piață în funcție de circuite de segmente-trunchi închiriate și cota de piață în funcție de venituri din închirierea segmentelor-trunchi a fost calculată în baza datelor din Rapoartele privind liniile închiriate completate de furnizori.

7. La p.2 „Analiza substituibilității serviciilor de linii închiriate segmente-trunchi STM cu serviciile de acces la fibra optică neechipată (dark fiber)”, considerăm că SDH nu este substituibil cu fibra optică sură deoarece nu este echipată cu element activ, însă poate fi substituibil cu alte tehnologii de transport date.

Comentariile ANRCETI

Fibra optică reprezintă element pasiv de nivel 1 de rețea iar, spre exemplu SDH, este de nivelul 2. Prin urmare, elementul pasiv de nivel 1 fibra optică este parte componentă a serviciului de capacitate creat la nivelul 2 prin echiparea fibrelor optice cu multiplexoare/demultiplexoare STM. Raționamentul Agenției este că dacă serviciul de nivelul 2 crește în preț iar celălalt (Fibra optică) rămâne constant clientul poate să aleagă să-și autofinanțeze echipamentele SDH de nivel 2 și să-și autofurnizeze pe o fibră sură capacitățile pe care le achiziționa anterior. Agenția constată că segmentele de fibră optică ce formează segmentele-trunchi, spre exemplu ale rețelei de transport Moldtelecom, leagă în mare parte noduri de telecomunicații interlocalități, iar în asemenea condiții (lungimi relativ lungi de segmente), cele mai considerabile costuri ale unui segment-trunchi STM constau în costurile de construire a cablului optic, iar costurile de creare a capacităților per port pot fi chiar sub 5% din necesarul investiției. Prin urmare concluzia Agenției rămâne că fibra optică neechipată (dark fiber) poate substitui SDH, deoarece clientul poate alege să-și instaleze de el singur echipamentele de capacitate (să le autofurnizeze) pentru a-și crea serviciul de capacitate dedicată pe un segment de fibră optică.

8. La p.3.2.7 din Analiză au fost luate în calcul tehnologii care nu sunt utilizate de S.A.”Moldtelecom” pentru dezvoltare, din cauză că sunt mai scumpe decât alte tehnologii. Acest fapt se confirmă prin tarifele specificate pentru serviciul de închiriere a segmentului-trunchi bazat pe tehnologia STM sau pentru o linie închiriată STM1. În acest caz, nu putem confirma că S.A.”Moldtelecom” a folosit tarife joase (cele cu amănuntul) și nu poate fi depistat un abuz de situație dominantă, în sensul art.4, 6 al Legii cu privire la protecția concurenței nr.1103-XVI din 30.06.2000.

Comentariile ANRCETI

ANRCETI a examinat date cu privire la tarife pentru linii închiriate publicate de TeleGeography. Un circuit STM1 pe segmentul Londra - New York cu lungimea cablului suboceanic de 5,5 mii km, poate fi închiriat la un preț de 3000 Dolari SUA/lună, iar un circuit pe segmentul Chișinău –Bălți poate fi închiriat cu 15000 de Euro/lună (conform tarifelor publicate de S.A.”Moldtelecom”). Tariful practicat de S.A. „Moldtelecom” este de peste 5 ori mai înalt decât costul unui STM1 Londra - New York, cu toate că investiția este substanțial mai mică. Acest exemplu demonstrează că tarifele sunt stabilite la un nivel substanțial mai înalt decât cele ce s-ar stabili pe o piață competitivă, ceea ce confirmă ipoteza existenței unei puteri semnificative de piață.

Totuși, Agenția menționează că ultimul alineat din pct.3.2.7 al Analizei a fost exclus, deoarece Analiza dată nu are ca scop să identifice abuzuri de putere de piață în sensul Legii cu privire la protecția concurenței Nr.1103-XIV din 30.06.2000 și nici pentru penalizarea lor, chiar dacă acestea ar putut avea loc, ci să identifice problemele concurențiale și impunerea remediilor ce ar putea preveni apariția abuzurilor, sau în cazurile când există probleme legate de locuri înguste pe piețele din amonte – pentru a impune remedii corective.

9. La p.3.3.3 solicităm explicația referitor la sensul termenilor utilizați „capacități dedicate” și „linii închiriate”.

Comentariile ANRCETI

O linie închiriată reprezintă o capacitate de transmisie transparentă și permanentă între două puncte de prezență ale aceluiași utilizator final, dedicată în mod exclusiv acestuia.

Serviciul de linii închiriate asigură o capacitate de transmisie dedicată, adică această capacitate poate fi folosită în mod individual de fiecare utilizator final, fiind disponibilă în întregime, la cerere, pentru uzul exclusiv al acestuia.

10. Solicităm concretizarea Agenției privind scorul determinat pentru fiecare criteriu analizat.

Agenția a examinat practica inițială de utilizare a metodei semi cantitative și găsind deficiențele (spre exemplu piața terminării într-o rețea individuală fiind de fapt monopolistă culege mai puține puncte decât de exemplu accesul la serviciile de linii închiriate cu ridicata, astfel considerăm că aceasta este o deficiență conceptuală). Prin urmare este corect să se aplice raționamente analitice fără o apreciere semi-cantitativă. De asemenea considerăm că aplicarea doar raționamentelor analitice este suficientă pentru determinarea puterii semnificative, iar asemenea abordare este larg întâlnită la autoritățile de reglementare ce efectuează astfel de analize de piață.